

**ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА И
СТРУЧНА СЛУЖБА**

Ваљево

**Министарство пољопривреде, трговине шумарства и
водопривреде
Сектор за рурални развој**

www.psss.rs

Билтен за јул
бр.7

Ваљево, 18.07.2011. година

Назив билтена: Актуелни савети из области
пољопривредне производње за јул

Садржај:

- Осврт на жетву пшенице 2011. године;
- Радови на стрништу после жетве;
- Уништавање корова на стрништу;
- Интегрална заштита семена од штеточина складишта.

Аутори:

дипл. инг. Снежана Стојковић - Јевтић
дипл. инг. Весна Јанковић

Тираж:
350 примерака

Осврт на жетву пшенице 2011. године

По подацима ПССС Ваљево пшеницом је у Колубарском Округу у јесен 2010. године засејано око 7500 ха. Током вегетације није било неких већих проблема који би утицали на принос и квалитет рода 2011.

Топло и сунчано време које је пратило жетву ове године омогућило је да се овај посао обави у кратком временском периоду. У овом моменту жетва у Колубарском Округу је скоро готова. Постигнут је просечан принос од око 4 т/ха, дакле нешто виши него иначе, а квалитет зрна је добар. Пшеница је влажности између 12 и 13 %, хектолитар је изнад прописаних 76, тако да можемо бити у суштини задовољни постигнутим, нарочито ако се узме у обзира да углавном изостала интензивна агротехника, у првом реду ђубрење (обично се на пшеници штеди).

Радови на стрништу после жетве

После жетве стрних жита препорука је узети узорке земљишта ако се планира контрола плодности земљишта дотичне парцеле. Затим следи заоравање стрништа као начин обраде земљишта за наредни усев, а код нас обично кукуруз. На стрништу се може обавити и пострна сетва, а ово је идеално време за обављање калцификације земљишта ако је планирана.

Када је реч о узимању узорака земљишта за агрохемијске анализе треба имати у виду да се приликом узорковања треба држати неких основних принципа, и то: површина са које се узима узорак (2 ха), дубина (0-20цм, 20-40 цм) или плиће за повртарске културе, ливаде, време, начин узимања узорака и друго. ПССС Ваљево је својевремено штампала упутство за правилно узимање узорака земљишта и сви заинтересовани произвођачи могу га добити у служби.

Када је у питању заоравање стрништа треба имати у виду да оно представља припрему за даље обрађивање земљишта, али да се спровођењем само ове мере не обезбеђује стање земљишта које најбоље одговара гајењу биљака. Ово орање обавља се непосредно после жетве стрних жита, а има за циљ:

- прикупљање већих количина влаге;
- чување влаге у земљишту;
- правилну припрему земљишта за наредни усев;
- уношење преосталих биљних делова после жетве;
- растресање и проветравање земљишта;
- активирање рада микроорганизама;
- боље припремање биљних хранива, нарочито нитрата;
- уништавање корова;
- уништавање штеточина.

Како би се интензивирала пољопривредна производња препорука је да се после жетве обави пострна сетва. У пострној сетви могу се гајити разне пољопривредне културе и то за различите намене:

- пострне културе за зрно;
- пострне културе за зелену масу;
- поврће као пострне културе;
- пострне културе за зеленишно ђубриво.

Производња одређених количина зелене масе пострно може се остварити готово сваке године. Уз наводњавање постижу се врло значајни приноси зелене масе која може послужити за исхрану стоке у зеленом стању, припремљена као силажа, сено, дехидрирана сточна храна, брашно. Ова храна је врло добре хранљиве вредности и квалитета, цена по јединици масе је нижа. За зелену масу пострно се могу гајити кукуруз, сунцокрет, соја, сирак, уљана репица, сточни келњ, перко и друге.

Сунцокрет, хељда, просо, сирак и соја су културе које су прикладне за пострну производњу зрна на мањим површинама пољопривредних произвођача. Ове културе се могу успешно гајити и без наводњавања ако се пажљиво одаберу одговарајуће површине, потребна агротехника, сорте и хибриди, те изврши сетва правовремено. Ове културе служе за интензивирање ратарске производње уз коришћење истих средстава за производњу и пољопривредних површина.

Поврће које се гаји у пострној сетви мора имати кратку вегетацију. То су најчешће краставац (корнишон), купус, келњ, паприка, боранија, грашак, цвекла и др. Треба имати у виду да без наводњавања нема пострне производње поврћа, јер све врсте захтевају знатне и сталне количине воде у току своје вегетације.

Гајењем пострних култура за зеленишно ђубрење постижу се бројни позитивни ефекти:

- побољшава се билошка активност тла;
- земљиште се обогаћује органском материјом;
- већи приноси наредног усева;
- утиче се на смањење болести, штеточина и корова;

– заштита земљишта од ерозије.

При избору културе за зеленишно ђубриво треба водити рачуна да се за следећи усев земљиште може на време припремити и усев посејати у оптималном року. У ове сврхе најчешће се примењују: грахорице, лупине, уљане репице, траве и др.

Као што је напред речено време после жетве је идеално да се обави калцификација ако је то у плану. Треба унети препоручене количине кречног материјала заједно са одређеном количином добро згорелог стајског ђубрива. Време после жетве је погодно јер уношењем креча земљиште подлеже великим променама и потребно је извесно време да се живот у земљишту прилагоди новим условима. Калцификацијом се одстрањује киселост и мења микрофлора земљишта. Уместо гљива више се развијају корисне бактерије, а да се бактерије развију у довољном броју потребно је дуже време. Ђубрењем стајњаком, односно уношењем органске материје, бактерије се убрзано размножавају. Ове промене у земљишту имају велики утицај на усеве, па се зато кречни материјал и не растура док се усев не склони.

Ситан кречни материјал треба што равномерније растурити по површини, јер од тога зависи његово корисно дејство. Утицај кречног материјала унетог у земљиште обично траје 5 до 10 година. Најинтензивније дејство је у другој и трећој години калцификације.

Дипл. инг. Снежана Стојковић-Јевтић

Уништавање корова на стрништу

Након обављене жетве парцелу је потребно припремити за следећи усев. Једна од значајних мера припреме је и уништавање корова.

На стрништу су присутне различите коровске врсте. Међу најзаступљенијима су врсте из рода *Avena* sp., *Setaria* sp., *Digitaria* spp., *Chenopodium* spp., *Xanthium* spp., *Plantago* spp., *Polygonum* spp.; коровске врсте: *Ambrosia artemisifolia*, *Capsella bursa pastoris*, *Sinapis arvensis*, *Stelaria media*, *Sorghum halepense*, *Cynodon dactylon*, *Convolvulus arvensis* и др.

На подручју Колубарског Округа најчешће заступљена врста на стрништима је амброзија (*Ambrosia artemisifolia*) са највишом оценом заступљености за оцењивање коровских врста (4).

За сузбијање коровских врста на стрништу примењују се тотални хербициди на бази активне материје GLIFOSAT-а. Третирање се обавље када су корови у фази интензивног пораста (20 до 25 цм), јер су тотални хербициди неселективни, тј. биљка их усваја лишћем и крећу се навише и наниже у биљци.

На тржишту су присутни бројни препарати на бази активне материје GLIFOSAT-а, као што су: GLIFOSAV-480, GLIFOSAT, GLIFOMARK, COSMIC, CLINIC, GLIFOL, ...

Количина примене препарата зависи од врсте и заступљености коровских врста и креће се од 3 до 12 л/ха. Најчешће се примењују тотални хербициди у количини од 5 л/ха.

Третирање обавити у вечерњим сатима и пожељно је да најмање два сата након обављеног третирања падне киша.

Обавезно је поштовати упутство за примену препарата, користити исправну механизацију и лична заштитна средства током рада.

Интегрална заштита семена од штеточина складишта

Након обављене жетве жито је потребно сместити у складиште. Складишта је потребно претходно припремити. Припрема складишта подразумева: преглед складишта на присуство штеточина, чишћење, примена механичко-санитарних мера и након тога уношење новог рода у претходно припремљено складиште.

Најважније штеточине семена ратарских култура у складиштима су : житни, кукурузни и пиринчани жижак, мали брашнари, житни мољац, амбарски мољац, житне гриње, сиви и црни пацов, домаћи миш, ...

Преглед празних складишта обавља се у време када су она празна пре уношења нових количина семена на чување. У празним складиштима штеточине се најчешће задржавају на малим заосталим количинама производа, пукотинама зидова, патоса, дрвених стубова, између преграда и на неприступачним местима. Из ових места штеточине прелазе на нове производе и нападају их. Због тога на њих треба обратити посебну пажњу и детаљно их прегледати. Лептири се углавном налазе у мрачнијим угловима на зидовима и таваници. Прегледом се обухвата и празна амбалажа која се налази у складиштима, јер се у њој задржавају штеточине на остацима производа и прелазе на нове количине семена.

Уколико се у складиштима налази старо жито потребно је обавити преглед на присуство штеточина било да је жито смештено у ринфузи или врећама. За жито смештено у врећама преглед се обавља најпре на спољној површини вреће, нарочито мрачнија страна, затим се прегледају додирне површине неколико суседних врећа. Након тога се приступа отварању врећа, узима се узорак семена и то: из горњег, средњег и доњег дела да би се добио просечан узорак.

За преглед жита у ринфузи узима се просечан узорак помоћу металне сонде у складиштима где слој жита не прелази висину од 2 до 3 м.

Основне мере које се примењују за сузбијање штеточина у складиштима могу се поделити на: превентивне, хемијске и

физичке. Данас се приступа интегралној заштити где су превентива и биолошке мере основа сузбијања.

Превентивне мере су најважније за заштиту семена од штеточина у складиштима, а истовремено су најлакше изводљиве, најјефтиније и најефикасније. Ове мере обухватају све акције које на било који начин онемогућавају појаву штеточина или пак стварају неповољне услове за њихово развиће и размножавање ако до појаве и дође. Најважније превентивне мере су: пројектовање и изградња складишта, чишћење и поправка растресање и проветравање земљишта складишта, контрола семена при пријему, сушење семена, контрола температуре и влажности, контрола амбалаже.

Хемијске мере су разноврсне по намени и употребљеним хемијским средствима. Ту спадају: дезинсекција празних складишта, запрашивање жита и другог семенског материјала, третирање површине жита или амбалаже инсектицида и фумигација просторија и производа. За дезинсекцију просторија користе се препарати на бази пиримифосф-метила (Acctelic – 50), дихлор-фоса (Dihin) или малатиона (Etiol течни, Etiol специјал). Након третирања простор се затвара, а радна каренца је 24 до 48 сати. Након тога обавља се проветравање и тек тада се ново жито уноси у складиште. Уколико мора да се третира старо жито применити исте горе наведене препарате, али се мора водити рачуна о каренци. За Acctelic-50 каренца је 63 дана, а за Etiol специјал 42 дана.

Физичке мере подразумевају примену високих или ниских температура за сузбијање штеточина у складишту. Интегрална заштита семена од штеточина складишта. Висока температура може бити примењена помоћу специјалних препарата за сушење семена кроз које оно пролази у малим количинама задржавајући се око 30 минута на температури од 55 до 60 ° C. Ниске температуре се примењују само током зимских месеци када је спољна температура испод нуле. Тада се отварају простори, врата, други отвори на складиштима. Међутим, ово се примењује само у малим складиштима са малом количином жита.

Ако су у складиштима присутни глодари (сиви, црно пацов, домаћи миш, ...) као штеточине треба их сузбити постављањем одговарајућих мамака; одговарајућим родентицидима. Мамци се не смеју остављати на површини складишта без контроле или посебне заштите док се неки

препарати могу поставити и у саме отворе. Мамци могу бити и у чврстом стању (суви и свежи), у течном стању (затровани мамци) или у облику прашива за посипање.

Дипл. Инг. Весна Јанковић